

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos apskaitos instituto
direktorium 2005 m. gruodžio 22 d.
įsakymu Nr. VAS-10

30-ASIS VERSLO APSKAITOS STANDARTAS „SUSIJĘ ASMENYS“

(Žin., 2006, Nr. 2-40; Nr. 38-1377)

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šio standarto tikslas – nustatyti informacijos apie susijusius asmenis pateikimo finansinėje atskaitomybėje tvarką. Tokia informacija jos vartotojams suteiktą galimybę patikimiau įvertinti įmonės veiklos rezultatus, finansinę būklę bei įmonės veiklos tęstinumą.

2. Pagal šį standartą nustatoma, kas yra susiję asmenys ir kokia informacija apie juos, jų sandorius su įmone (įmonių grupe) turi būti pateikta finansinėje atskaitomybėje.

3. Šį standartą turi taikyti įmonės, rengiančios pilną finansinę atskaitomybę.

4. Jei įmonė savo nuožiūra nusprendžia pateikti informaciją apie susijusius asmenis finansinėje atskaitomybėje, ji turi taikyti šį standartą.

5. Konsoliduotoje finansinėje atskaitomybėje įmonių grupės tarpusavio sandoriai eliminuojami, todėl joje pateikiama informacija tik apie tuos susijusius asmenis ir jų sandorius, kurie nepriklauso įmonių grupei. Atskirose patronuojančios įmonės ir dukterinių įmonių finansinėse atskaitomybėse pateikiama informacija apie susijusius asmenis įskaitant ir sandorius įmonių grupės viduje.

II. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

Asocijuota įmonė – įmonė, kuriai kita įmonė (investuotojas) daro reikšmingą įtaką ir kuri nėra nei tos įmonės dukterinė įmonė, nei pagal jungtinės veiklos sutartį kontroliuojama įmonė, nei bendro pavaldumo įmonė.

Artimi šeimos nariai – šeimos nariai, kurie sandoriuose su įmone gali daryti įtaką asmeniui ar kuriems asmuo gali turėti įtakos. Artimais šeimos nariais gali būti laikomi:

a) asmens sutuoktinis ar sugyventinis, su kuriuo jie įregistravo partnerystę, ir jų bendri vaikai;

b) asmens, jo sutuoktinio ar sugyventinio vaikai;

c) asmens, jo sutuoktinio ar sugyventinio išlaikytiniai.

Bendrai kontroliuojama ekonominė veikla – veikla, kurią jungtinės veiklos (partnerystės) sutarties pagrindu vykdo du ar daugiau fizinių ar juridinių asmenų.

Bendrai kontroliuojamas turtas – turtas, kurį jungtinės veiklos (partnerystės) sutarties pagrindu naudoja du ar daugiau fizinių ar juridinių asmenų.

Bendroji kontrolė – jungtinės veiklos (partnerystės) sutartimi įforminta ekonominės veiklos kontrolė, kuri vykdoma tik partneriams vienbalsiai priėmus esminius sprendimus finansiniais ir veiklos klausimais.

Sąvoka pakeista:

Nr. VAS-5, 2006-04-03, Žin., 2006, Nr. 38-1377 (2006-04-06)

Dukterinė įmonė – įmonė, kurią kontroliuoja kita įmonė.

Įmonės vadovai – įmonės administracijos vadovas, valdybos ir stebėtojų tarybos nariai bei kiti asmenys, kurie turi teisę planuoti, kontroliuoti įmonės veiklą, jai vadovauja ir / arba atsako už galutinius sprendimus.

Jungtinės veiklos sutarties objektas – jungtinės veiklos (partnerystės) sutartimi įteisintas dviejų ar daugiau šalių įsipareigojimas vykdyti ekonominę veiklą ir bendrai ją kontroliuoti. Šio standarto požiūriu nagrinėjamas jungtinės veiklos sutarties objektas gali būti apibūdinamas kaip:

- a) bendrai kontroliuojama ekonominė veikla;
- b) bendrai kontroliuojamas turtas; arba
- c) pagal jungtinės veiklos sutartį kontroliuojama įmonė.

Sąvoka pakeista:

Nr. VAS-5, 2006-04-03, Žin., 2006, Nr. 38-1377 (2006-04-06)

Kontrolė – įmonės teisė daryti lemiamą įtaką kitai įmonei, valdyti ir veikti kitos įmonės finansinę ir ūkinę veiklą siekiant iš šios veiklos gauti naudos. Kontrolė gali būti tiesioginė ir netiesioginė.

Pagal jungtinės veiklos sutartį kontroliuojama įmonė – įmonė, kurią bendrai kontroliuoja du ar daugiau fizinių ar juridinių asmenų. Kontrolės pasidalijimas turi būti įteisintas sutartimi, kad nė vienas iš kontroliuojančių asmenų atskirai negalėtų priimti lemiamų sprendimų.

Patronuojanti įmonė – įmonė, kuri tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuoja vieną ar kelias įmones.

Reikšminga įtaka – galimybė nekontroliuojant įmonės dalyvauti priimant finansinės ir ekonominės veiklos sprendimus. Dažniausiai reikšminga įtaka yra tada, kai įmonė turi kitos įmonės akcijų, suteikiančių ne mažiau kaip 20 procentų balsų visuotiniame akcininkų susirinkime.

Susiję asmenys – su įmone susiję juridiniai ir / ar fiziniai asmenys. Su įmone susijusiu laikomas asmuo, kuris:

- a) tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuoja įmonę arba yra jos kontroliuojamas;
- b) gali daryti įmonei reikšmingą įtaką;
- c) bendrai kontroliuoja jungtinės veiklos sutarties objektą;
- d) ir kita įmonė yra kontroliuojami tos pačios patronuojančios įmonės arba to paties fizinio asmens (jų grupės);
- e) yra asocijuota įmonė;
- f) yra pagal jungtinės veiklos sutartį kontroliuojama įmonė;
- g) yra vienas iš įmonės arba patronuojančios įmonės vadovų;
- h) yra vieno iš a), b), c) arba g) punktuose nurodytų asmenų artimas šeimos narys;
- i) yra įmonė, kurią kontroliuoja, bendrai kontroliuoja ar jai reikšmingą įtaką gali daryti bet kuris iš g) arba h) punktuose nurodytų asmenų; arba
- j) yra įmonė, kaupianti ir pasibaigus tarnybos laikui mokanti pensijas ir kitas išmokas įmonės arba su ja susijusio juridinio asmens darbuotojams.

Sąvoka pakeista:

Nr. VAS-5, 2006-04-03, Žin., 2006, Nr. 38-1377 (2006-04-06)

Susijusių asmenų sandoris – atlygintinas ar neatlygintinas turto ar įsipareigojimų perleidimas arba paslaugų teikimas tarp susijusių asmenų.

Vadovaujančioji patronuojanti įmonė – patronuojanti įmonių grupės įmonė, kuri nėra kitos patronuojančios įmonės dukterinė įmonė.

III. SUSIJUSIŲ ASMENŲ NUSTATYMAS

6. Apskaitos politikoje įmonė turi nusistatyti, kokius asmenis laikys susijusiais. Nustatant susijusius asmenis, įmonė turi įvertinti ne tik teisinę santykių formą, bet ir jų ekonominę prasmę.

7. Su įmone susiję juridiniai asmenys gali būti: patronuojanti, dukterinė, asocijuota įmonė, įmonės, bendrai kontroliuojančios jungtinės veiklos sutarties objektą, ir kt.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-5, 2006-04-03, Žin., 2006, Nr. 38-1377 (2006-04-06)

8. Su įmone susiję fiziniai asmenys gali būti:

a) asmenys, kuriems tiesiogiai ar netiesiogiai įmonės visuotiniame akcininkų susirinkime priklauso reikšminga balsų dalis;

b) įmonės vadovai;

c) asmenų, galinčių įmonę kontroliuoti arba daryti jai reikšmingą įtaką, artimi šeimos nariai;

d) įmonės vadovų artimi šeimos nariai.

IV. INFORMACIJOS ATSKLEIDIMAS FINANSINĖJE ATSKAITOMYBĖJE

9. Informacija apie susijusius asmenis ir sandorius su jais pateikiama aiškinamajame rašte.

10. Jei per ataskaitinį laikotarpį įmonė su susijusiais asmenimis sandorių nevykdė, tai turi būti pateikiama tik šio standarto 11 – 13 punktuose nurodyta informacija.

11. Finansinę atskaitomybę teikianti įmonė apie susijusius asmenis turi pateikti šią informaciją:

11.1. kiekvienos dukterinės ir asocijuotos įmonės pavadinimą, buveinę, veiklos pobūdį, valdomą dalį, ataskaitinio laikotarpio grynąjį pelną (nuostolius) ir nuosavo kapitalo dydį;

11.2. kiekvieno bendrai kontroliuojamo jungtinės veiklos sutarties objekto pavadinimą, buveinę, veiklos pobūdį, valdomą dalį;

11.3. patronuojančios įmonės ar įmonių, galinčių jai daryti reikšmingą įtaką, taip pat vadovaujančiosios patronuojančios įmonės pavadinimus, buveines, jų valdomą dalį. Jeigu įmonę kontroliuoja ar jai reikšmingą įtaką daro vienas ar keli fiziniai asmenys, nurodomas šis faktas ir jų valdoma dalis.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-5, 2006-04-03, Žin., 2006, Nr. 38-1377 (2006-04-06)

12. Aiškinamajame rašte įmonė turi nurodyti įmonės vadovų skaičių, per ataskaitinį ir praėjusį ataskaitinį laikotarpius jiems priskaičiuotą bendrą sumą ir neišmokėtą likutį ataskaitinių metų pabaigoje, taip pat per ataskaitinį ir praėjusį ataskaitinį laikotarpius kitiems susijusiems fiziniams asmenims priskaičiuotą bendrą sumą ir jiems neišmokėtą likutį ataskaitinių metų pabaigoje.

13. Įmonės vadovams ir kitiems susijusiems fiziniams asmenims priskaičiuotos sumos detalizuojamos pagal jų pobūdį:

13.1. susijusios su darbo santykiais, išskiriant pagrindinį darbo užmokestį, išeitines kompensacijas ir premijas;

13.2. apmokėjimas akcijomis;

13.3. neatlygintinai perduotas turtas arba suteiktos paslaugos;

13.4. kitos reikšmingos sumos.

14. Jeigu tarp įmonės ir su ja susijusių asmenų buvo sandorių, įmonė papildomai turi nurodyti jų pobūdį ir kitą informaciją, kuri reikalinga, kad būtų galima išsiaiškinti galimą tokių sandorių poveikį įmonės finansinei atskaitomybei.

15. Apie sandorius su susijusiais asmenimis aiškinamajame rašte pateikiama ši informacija:

- 15.1. ataskaitinio ir praėjusio ataskaitinio laikotarpių sandorių sumos;
- 15.2. skolos suma ataskaitinio laikotarpio pabaigoje ir atsiskaitymo sąlygos;
- 15.3. per ataskaitinį laikotarpį pripažinta abejotinų skolų suma;
- 15.4. suteiktos garantijos;
- 15.5. kita reikšminga informacija.

16. Šio standarto 15 punkte nurodyta informacija apie sandorius tarp susijusių asmenų, išskyrus tuos, kurių reikšmingumas reikalauja informaciją apie susijusį asmenį atskleisti atskirai, pateikiama grupuojant:

- 16.1. patronuojanti įmonė;
- 16.2. reikšmingą balsų skaičių turintys akcininkai;
- 16.3. įmonės, bendrai kontroliuojančios finansinę atskaitomybę teikiančią įmonę;
- 16.4. dukterinės įmonės;
- 16.5. asocijuotos įmonės;
- 16.6. įmonės pagal jungtinės veiklos sutartis kontroliuojamos įmonės;
- 16.7. įmonės vadovai;
- 16.8. kiti susiję asmenys.

17. Informacija apie reikšmingus sandorius tarp susijusių asmenų kitokiomis negu rinkos sąlygomis turi būti pateikiama atskirai.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

18. Šis Verslo apskaitos standartas turi būti taikomas sudarant 2006 m. sausio 1 d. ir vėliau prasidedančių ataskaitinių laikotarpių finansinę atskaitomybę. Standartas gali būti taikomas ir sudarant 2005 metų finansinę atskaitomybę.